

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การดำรงอยู่ของความเชื่อเรื่องผีของกะเหรี่ยงคริสต์

ชื่อผู้เขียน นางสาวทิพวรรณ คำมา

ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คูสิต ดวงสา	ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร.เคน แคมป์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี้นผดุง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะความเชื่อเรื่องผีของปกากะญอ (กะเหรี่ยง) ที่นับถือคริสต์และปัจจัยเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความเชื่อเรื่องผีดังกล่าว ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เกี่ยวกับวิถีชีวิต และการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และกระบวนการเก็บข้อมูลอย่างมีส่วนร่วม ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ แยกแยะ ตีความและนำเสนอโดยการบรรยายผลการวิจัยสรุปดังนี้

1. ปกากะญอที่นับถือคริสต์บ้านแม่ฆานหลวงยังมีความเชื่อเรื่องผีเหลืออยู่ ในด้านการเกษตร การรักษาพยาบาล และการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า และสัตว์ ตัวอย่างเช่น ด้านการเกษตรมีการปักไม้สี่แฉ่งเป็นรูปไม้กางเขนไว้ในไร่เพื่อให้เป็นที่อยู่ของเจ้าที่ที่ไร่นานการสร้างศาลพระภูมิหรือบ้านหลังเล็กให้เจ้าที่ มีการขอเจ้าที่ให้ช่วยอวยพรผลผลิต และมีการฆ่าไก่ที่ไร่เพื่อเลี้ยงเจ้าที่ ด้านการรักษาพยาบาล มีการเสี่ยงทายเพื่อหาสาเหตุของการไม่สบายที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และมีการทำพิธีกรรมการเลี้ยงผี เพื่อขอขมาต่อผีที่ได้ละเมิดซึ่งทำได้ตั้งใจ และไม่ได้ตั้งใจที่ทำให้เกิดการเจ็บป่วย ด้านการจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่า ชาวบ้านได้ใช้ความเชื่อเรื่องผีเพื่อเป็นข้อกำหนดหรือข้อห้ามไม่ให้ถูกหลานละเมิดหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ความเชื่อเรื่องผีของปกากะญอที่นับถือศาสนาคริสต์จะแสดงออก 5 สถานการณ์ คือ เมื่อไม่มีคนที่นับถือศาสนาคริสต์อย่างเคร่งครัดอยู่ในเหตุการณ์ด้วย หรือเมื่อแน่ใจว่าเรื่องที่เกิดขึ้นเกิดการกระทำของผีตามที่ได้เรียนรู้มาจากบรรพบุรุษ หรือในเหตุการณ์ที่ปกากะญอที่นับถือ

คริสต์อยู่กับคนที่นับถือผี หรือปกากะญอที่นับถือคริสต์ทำอยู่กับสมาชิกในครอบครัว และเมื่อถูกผู้อื่นที่นับถือผีบอกหรือแนะนำให้กระทำตามความเชื่อเรื่องผี

ซึ่งการคงอยู่ของความเชื่อเรื่องผีมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เนื่องจากชุมชนได้ใช้ความเชื่อเรื่องผี เป็นกลไกหรือเครื่องมืออย่างหนึ่งในการควบคุมพฤติกรรมทางสังคมของคนในชุมชน โดยความเชื่อเรื่องผีถูกใช้เป็นข้อห้ามหรือข้อกำหนดเพื่อไม่ให้คนในชุมชนละเมิด หรือกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. ปัจจัยและเงื่อนไขที่สัมพันธ์กับความเชื่อเรื่องผียังดำรงอยู่ของปกากะญอที่นับถือคริสต์ ประกอบด้วย ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ได้แก่ ความเชื่อดั้งเดิม โดยได้รับการถ่ายทอดความเชื่อเดิมเรื่องผีจากบรรพบุรุษมานานหลายชั่วอายุคน การศึกษาดั้งเดิมซึ่งพ่อแม่มีบทบาทในการให้การศึกษาดั้งเดิมมีการสอนวิธีการเลี้ยงผีโดยผ่านทางพิธีกรรม สำหรับเพื่อนบ้านและญาติพี่น้องนั้น มีบทบาทในการชักชวน แนะนำให้ปกากะญอที่นับถือคริสต์กระทำตามความเชื่อเรื่องผี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน เมื่อเกิดการเจ็บป่วยปกากะญอที่นับถือคริสต์เลือกที่จะรักษาพยาบาลกับหมอผีก่อนเนื่องจากไม่มีเงินไปรับการรักษาที่โรงพยาบาล ปัจจัยทางการเมืองการปกครอง ได้แก่ ผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นเมื่อผู้นำยังคงประพฤติปฏิบัติตามความเชื่อเรื่องผี ทำให้ปกากะญอที่นับถือคริสต์ที่เป็นลูกบ้านรู้และเห็นการกระทำแล้วนำไปปฏิบัติตาม ส่วนเงื่อนไขได้แก่ การถ่ายทอดความเชื่อเรื่องผีจากบรรพบุรุษ หมอผี โดยผ่านพิธีกรรมที่เกี่ยวกับผี

Thesis Title	Retention of Christian Karen's Spirit Belief		
Author	Miss. Tippawan Khamma		
M.Ed.	Nonformal Education		
Examining Committee			
	Asst.Prof.Dr. Dusit	Daungsa	Chairman
	Leet.Dr.Ken	Kampe	Member
	Asst.Prof.Yongyudh	Plianpadung	Member

Abstract

The objective of this research was to study the nature of the retention of belief in spirits of Christian Pkawgeryaw (Karen), and the factors and conditions affecting those beliefs. The researcher collected data by means of structured interviews, participatory and non-participatory observation of lifestyles and different rituals, and participatory data collection processes. Data were thoroughly checked for completeness, classified, interpreted, and presented, with the following conclusions:

1. Christian Pkawgeryaw of Mae Ngan Luang Village still retain their belief in spirits with respect to agriculture, health care, and the management of soil, water, forest, and animal resources. For example, in agriculture small wooden cross-like objects are fixed in the fields in place of small spirit houses, with the spirits requested to look after the crops; and chickens are sacrificed to the spirits. In health care, oracles are consulted to determine the cause of illness which is not understood by scientific methods; and spirits intentionally and non-intentionally offended and responsible for ill health are propitiated in rituals. In natural resource management, spirits are used in defining rules and taboos to prevent children from destroying those resources.

Belief in spirits of Christian Pkawgeryaw are evidenced in five situations: when strict Christians are not present; when it is certain that an incident was caused by a spirit as taught by one's ancestors; when persons maintaining traditional spirit beliefs are present; when only family

members are present; and when encouraged to do so by persons maintaining traditional spirit beliefs.

The retention of beliefs in spirits are related to lifestyles in the community, because the community employs spirit beliefs as a mechanism for the control of social behavior. Spirit beliefs are used in taboos and other means of preventing transgressions of various types.

2. Factors and conditions related to the retention of belief in spirits of Christian Pkawgeryaw include: social-cultural factors, such as traditional beliefs transmitted by ancestors over several generations, traditional education by parents concerning methods of propitiating spirits through rituals and relatives and neighbors persuading Christian Pkawgeryaw to practice certain spirit beliefs; economic factors, such as poverty – poor Christian Pkawgeryaw use the services of a village shaman, because they lack the money to go for care at a hospital; political factors, such as official and traditional local leaders who have influence over others and continue to practice their belief in spirits, resulting in villagers following their practices. It was also found that the transmission of belief in spirits by ancestors and shamans was a necessary condition to the retention of such beliefs by Christian Pkawgeryaw.